

ХТО ВИ, ПАНЕ БАРЕЦЬКИЙ?

На початку 1990-х років відбувалися спільні українсько-німецькі зустрічі-конференції. Одна з них, що відбулася при Інституті країн Східної Європи (Аутсбург, Німеччина) була присвячена розвитку контактів науковців шляхом організації Інституту Буковини. У перерві засідань до керівника української групи – народного депутата України, відомого германіста **Тараса Кияка** – підійшов сивочолий баварець, який представився дипломованим інженером, що будував славнозвісні німецькі автобани. Подальша бесіда велася німецькою мовою і торкалася стану справ (політичних, економічних) у незалежній Україні. Співбесідник, а звали його **Осип Барецький**, виявився широко обізнаним, мав найсвіжішу інформацію і попри це слідував уважно за реакцією нашого професора. Ця перша зустріч, що мала дещо детективний відтінок, завершилася нічим.

Та вже через півроку наступна зустріч, що торкалася перспективи співпраці двох держав, насамперед у Карпатському регіоні, мала більш відкритий характер: мабуть, пан Осип «розкусив» нашого політика, зрозумівши, що має стосунок не з пострадянським представником відомих силових служб. Після цього він перейшов на українську мову і детальніше розповів про себе.

Богдан Кияк
канд.фіз.-мат. наук,
доктор екон. наук,
дійсний член
Наукового товариства
імені Т. Шевченка,
м. Київ

Народжений у січні 1921 року в порядній чернівецькій сім'ї, Осип, попри успішне навчання у румунській гімназії, брав активну участь у спортивних змаганнях (футбольна дружина «Мазепа», товариства «Чорномор» і «Довбуш»), а також у національно-патріотичних осередках «Пласт» і «Січ». На момент захоплення Чернівців советськими військами (червень 1940-го року) Осип повертався з чергової мандрівки улюбленими Карпатами. Побачивши потік біженців, зрозумів, що танки наближаються до міста і треба втікати. Бо на той час уже було достеменно відомо, яких жорстоких репресій зазнають українські патріоти в анексованій у вересні 1939 року сусідній Галиччині. Дев'ятнадцятирічним юнаком, без грошей, у легкому літньому одязі, Осип добрався до Бухареста, де поступив на навчання до Світового торговельного університету.

У 1941-му році Осип разом з більшістю українських студентів Бухареста йде добровольцем на військовий вишкіл у групу «Пума», одним із керівників якої був **Олександр Пулюй**, українець, що мав німецьке громадянство, хорунжий Української Галицької Армії, син видатного фізика-винахідника **Івана Пулюя**. Група була створена Організацією українських націоналістів. Її членів посилають на фронт разом з німецькими частинами, з них формують міську управу Миколаєва, а Барецького відправляють на фронт перекладачем. Невдовзі **Гітлер** змінює політику щодо України – жорстоко придушує її незалежність, розстрілює більшість учасників групи «Пума». Дізнавшись про загибель друзів-побратимів, Барецький почав клопотання щодо звільнення від служби для продовження навчання.

Він поступає до Технічного університету Бреслау, потім продовжує студії в університеті Дармштадта (Німеччина), в Грацькому університеті (Австрія), в Сорбонні (Париж), у Католицькому університеті в Люмені (Бельгія) і, врешті, завершує освіту дипломом будівельного відділу університету Мюнхена. Між іншим для підробітку, щоб мати можливість вчитися, Осип працює шахтарем на вугільних копальнях Грацу, на будовах Мюнхена. Але ні тяжка праця, ні поневіряння не стали на заваді його постійному і впевненому бажанню – здобути добру освіту. Інженера О. Барецького, як одного з найкращих випускників (мав шостий рейтинг із 75-ти кандидатів), міністерство шляхів Німеччини запросило на роботу. Поступово він робить кар'єру. І завдяки своїй працездатності, принциповості, вимогливості та людяності він з часом обіймає найвищу 16-ту категорію державного службовця. За визначний внесок у спорудження відомих німецьких автошляхів (під його керівництвом збудовано дві тисячі кілометрів автобанів) президент Німеччини **Ріхард фон Вайцеккер** нагородив О. Барецького найвищою державною відзнакою – орденом «Хрест за заслуги».

У Осипа Барецького п'ятеро дітей – два сини і три доньки. На час смерті дружини Осипа найстаршому синові було десять років. Діти виросли порядними, освіченими і дружніми, троє з них – доктори наук. А ще в нього сімнадцять онуків і правнуків.

Говерла. Хрест пана Осипа Барецького. 2006 р.

Від 1994 року розпочалась українська епопея пана Осипа: він регулярно навідувався до Києва і завжди не з «пустими руками» – то створював гранти для юнацьких футбольних команд, то надавав кошти на створення гуцульського музею, то, довідавшись про бідну ситуацію львівських науковців під час біо- й екологічних досліджень у Чорногорі, закупив для них технічне та побутове обладнання. З великими труднощами йому вдалося поставити власним коштом кілька хрестів на гірських вершинах, і, насамперед, семиметровий хрест на найвищій карпатській горі – Говерлі та капличку у її підніжжі.

Каплиця Преображення Господнього у підніжжі Говерли, збудована Осипом Барецьким

А ще славний українець, відомий німецький інженер Барецький запропонував безкоштовно розробити проект кільцевої дороги навколо Києва, передбачаючи наприкінці 1990-х років майбутні транспортні проблеми. Проте місцева влада вислухала його, але «не почула»...

Реалізуючи свої державницько-націоналістичні поривання, пан Осип не розумів: чому так мало власних патріотів в українській молодій державі, чому так багато зневірених, знедолених і мало щасливих та усміхнених? Він не переставав радити молоді: «*Вчіться, бо Україна потребує добрих фахівців*», а в численних інтерв'ю він бажав: «*Обирайте добрих, порядних людей, які дбають про Україну, про той бідний український народ, і трохи більше праці та менше святкування*».

Він щиро обурювався, коли стикався з байдужими людьми. Ніяково і прикро ставало йому, коли звертались до нього тут, в Україні, нерідною мовою. Чим пояснити таку його категоричність? Чому людина, яка жодного дня не провела в українській школі, знає кілька європейських мов, яка, будучи десятиріччями віддалена від Батьківщини, так боляче реагує на знехаювання рідної мови?

І все ж він з вірою та надією дивився на звершення в Україні державницької ідеї.

Високогірний біологічний стаціонар «Пожижевська» Інституту екології Карпат НАН України. Після освячення Хреста у 1996 році. В центрі – сивочолий Осип Барецький

За *Аристотелем* лише греки здатні утворити ідеальну державу, для яких філософ сформулював умови, що сприяють побудові такої держави. Такі умови стосуються землі та людей, природних багатств і розташування територій, організації приватної власності та виховання громадян.

Здавалося б, маємо в Україні всі передумови для створення досконалої держави. Проте наші оцінки часових рамок цього процесу творення не співпадали: ейфорія на початку 1990-х років «малювала» швидкі темпи – десяток років для перетворення молоді держави на цивілізовану європейську.

Пан Осип стриманіше, не так оптимістично дивився у наше майбутнє – вважав, що для побудови такої держави потрібна важка праця впродовж не менш ніж 25-и років. Минули вже ці роки, його бачення виявилось ближчим до істини. На жаль, і він не дочекався звершення своїх прогнозів – на 98-му році життя Осип Барецький відійшов у вічність... «*Жити скромно, але робити добрі справи*» – такий його заповіт землякам. ■